

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi Opusculum Asceticum Posthumum

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1643

29. De Deo Prouisore, Deique prouidentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46564](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46564)

tamen illum cohibet, vt parū possit, si velimus illi resistere.

3. Quia ex parte sua omnibus ab initio dedit sufficientissima media ad salutem; & post lapsum etiam sufficientia ex parte sua cōfert omnibus prout ratio huius status patitur; adeo vt per illum non stet quin omnes saluentur.

4. Quia cuique reddet secundum opera sua, idq; in conspectu totius naturæ rationalis, in publico totius mundi iudicio. vt omnibus clarè cōstet æquitas & benignitas gubernationis & iudicij ipsius.

CONSIDERATIO XXIX.

*De Deo Prouisore, Dei que
Prouidentia.*

DEus dicitur *Prouisor* & rerum omnium *prouidentia* habens: 1. quia per ipsius *prouidentiam* omnia in *suis speciebus, & naturis indiui-*
uis,

duis, cum omnibus suis ornamentis, & proprietatibus, & functionibus existunt. Nihil enim est in tota rerum natura, cui ipse non dederit esse, speciem, formam & pulchritudinem, ut decorè in suo statu consistere queat; & cui ulterius non dederit propriam indolem, propensionem, vires & instrumenta congruentissima ad suas functiones; omnia enim in *mensura & numero & pondere disposuit*: ut manifestum est non solum in primarijs mundi partibus; ut in cœlis, in stellis, in sole & luna, in elementis; sed etiam in vilissimis vermiculis & eorum partibus; in plantis & floribus, &c.

2. Quia nihil in tota rerum natura, totoque vniuerso fieri potest, quod ipse antea in luce infinita sapientiæ suæ exactissimè non considerauerit, & quasi deliberarit an conueniat illud velle ut fiat, aut sal-

teim

tem velle permittere, seu non impedire. Quæ consideratio, & (vt sic dicam) deliberatio antecedit omne decretum tam permissiuum, quàm effectiuum circa singula. Omnium enim euentuum causæ è manu ipsius ita religatæ tenentur, vt sine illius nutu nulla possit in illum actû emicare. Vnde nihil sine illius prouidentia fieri potest.

3. Quia etsi propter peccatum & arbitrij libertatem multam in rebus, præsertim humanis, videatur permittere *ataxiam*, nihil tamen permittit nisi summa ratione, & quasi præuia deliberatione. Deinde, quidquid modò inordinatum videtur, ipse postea ad exactissimam Iustitiæ æqualitatem, & pulcherimum ordinem reuocabit.

4. Quia omnis ordo, qui est vel in structura vniuersi, vel in partibus animalium & plantarum, vel in operationibus rerum,
vel

vel medijs ad finem, vel in vlla re corporali aut spiritali, ab ipso est institutus ac dispositus.

PRECATIO

Ad Providentiam Diuinam.

Ex lib. 11, de Perfect. c. 10.

T*Va, Pater, providentia gubernat omnia, pertingens à fine ad finem, ab extremis celorum ad ima terrarum, à supremo spiritu ad infimum vermiculum, fortiter, & disponens omnia suaviter. Fortissimus est eius tactus, quo creantur & sustentantur omnia: suauissima dispositio, qua singula pro naturæ conditione, suis locis & ordinibus collocantur, suos in fines diriguntur, suosque motus agere sinuntur. Non fortuito atomorum concursu, aut elementorum acri conflictu, aut sponte sua mundus iste coaluit, vel*
emicuit

emicuit in lucem, sed prouidentia
tuæ consilio & vi. Quomodo enim
res tanti ingenij & artificij, in qua
omnia summa ratione & propor-
tione, summa pulchritudine, sym-
metria & eutaxia constant, sine ra-
tione & sapientia fieri potuisset?
Tua prouidentia hæc omnia ab
æterno excogitauit, concepit, di-
stinxit, digessit, ordinauit. Hæc
singulorum species, mensuras, for-
mas, partes, qualitates, indoles de-
finiuit; vires multiplices & instru-
menta veluti panopliam quamdam
ad proprias functiones, sui que de-
fensionem attribuit: hæc omnibus
fines præstituit, causas destinauit,
& omnia quæ rei cuique sunt con-
grua, prouidit. In illa, omnia hæc
ex antiquis, & priusquam terra
fieret, constituta; vbi etiam ordo
temporum sine tempore est; nec
quidquam ibi noui occurrit, vbi
ante omnia tempora extitit,
quidquid

quidquid pro temporum varietate
 in lucem promitur : mutabilium
 enim dispositionem immutabilis
 illa ratio continet, vbi sine tempore
 simul sunt, quæ in tempore non
 simul fiunt, quia tēpora non simul
 currunt. Ibi mutabilium omnium
 immutabiles stant causæ, & om-
 nium temporalium æternæ lucent
 rationes, & omnium contingen-
 tium fixæ sunt necessariæ radices,
 & omnium agentium ac operatio-
 num stabiles præscriptæ leges, &
 determinati fines. Ibi cuique pro
 meritis salus constituta vel exitiū,
 decreto firmo, indelebili, irreuo-
 cabili, tabulis plusquam adaman-
 tinis inciso. Ibi extant decreta &
 sanctiones de rebus omnibus, de
 earum ortu & progressu, functio-
 nibus & effectis, euentis & interi-
 tu; quibus temporibus, momentis,
 locis, causis, quo ordine & modo
 horum singula sunt futura. Sine
 prouiden-

supra

prouidentia tuæ legibus nihil omnino nascitur, nihil occidit, nihil mouetur, nihil quiescit. Illa ad suos omnia fines destinat, & singulis intimè insidens ac præsidens, propriam cuiusq; indolem format ac inserit, & per eam rem quamlibet in congruas cuique functiones & proprios fines dirigit. Quid enim est aliud cuiusque rei ingenium & natiua propensio, quam tuæ prouidentia vestigium & impressio? Hinc res omnes ratione carentes, tanta ratione operantur, & in fines suos, quos nec animo percipiunt, nec villo modo cognoscunt, tam ordinatè tendunt. Quanta arte araneus telam è suis visceribus textit, plagulas tendit, venatum muscarum instituit? Quanta subtilitate & industria apiculæ struunt fauos, formant hexagonos vtrimque loculos sobolis matrices, & nectarei succi apothecas; colligunt

gunt cælestem rorem, & alia mira in commune, veluti in quadam Republica gerunt? Omitto admirabile auicularū ingenium in exstruendis nidis ad suam quietem & tutelam, pullorum procreationem & educationem. Omitto stupendam bombycum indolem in texendis tenuitate penè inuisibili filis sericis, in cōcinnandis filorum glomere loculis, quibus veluti sepulchralibus tumbis inclusi immoriantur, vt post aliquot menses reuiuifcentes & ex sepulchris suis egredientes, palingenefiam nobis adumbrent. Alia innumera prætereo tum in animantibus, tum in plantis, quæ tanta ratione, arte & prouidentia fiunt, vt maiore fieri non possint: non sua quæ ipsis inhæreat, sed tua quæ ipsis afficit, quæq; vestigium & specimen quoddam sui ipsis imprimens, ita operari facit, ac si summa prouidentia & arte prædatæ essent.

Omnis

Omnis igitur actio & omne opus nature, est actio & opus tuæ sapientię & tuæ providentię. Nec aliter omnia secundum legem tuæ providentię agunt, quàm si eius plenam notitiam possiderent.

Rationalem tamen naturam excipio, quæ cum suæ cuiusdam providentię sit particeps & libera, sæpè non tuę providentię directiõni se accommodat, sed sua providentiã & arbitrio vivere cupit. Hinc omnis peccati fons, omnis calamitatis origo. Non tamen hoc absque providentiã tua geritur. Etsi enim creatura rationalis dum peccat, secundum legem quam illi statuisti, non agat; non tamen absque providentię lege agit, à qua & vires habet, quibus in suam perniciem abutitur; & finitur agere ea quæ absque eius permisso agere non posset; & certis circumscribitur limitibus, ne aliter aut amplius

amplius

amplius malè agat, quàm tibi per-
mittere visum fuerit. Sic omnia in-
tra prouidentia tuæ ambitum con-
clusisti, vt illam nihil possit effuge-
re; ita omnia illi subiecta, vt eius
iugum & dominatum excutere nō
possint.

Væ peccatoribus, qui eius gu-
bernationi & legibus subtrahere
se conantur, & sua prouidentia, suis
placitis & arbitrio viuere. Dum
enim subducunt se prouidentie di-
rigenti ad vitam, incidunt in pro-
uidentiam destinantem ad mortē:
& dum recedunt ab ordine beni-
gnitatis & misericordiae, incurrunt
in ordinem seueritatis & iustitiae:
& dum excutiunt iugum suaue di-
uinorum præceptorum, subeunt
iugum crudele dæmonum & æter-
norum suppliciorum. O insaniam
sanguineis lacrymis deflendam!
Quis mētes mortaliū ita fascinauit,
& in tantam amentiam adduxit?

Infelices.

et alius

Infelices quoque Religiosi illi, qui cum à tua prouidentia se gubernari per suos Superiores sine- re deberent, sua prudentia & consilio viuere volunt, non secus de se solliciti, ac si nullius cure sub- essent. Subtrahunt enim se suauif- simo & certissimo illi prouidentiaè ordini, quo securissimè & fru- ctuosissimè ad salutem directi fuissent. Varij enim sunt prouiden- tiaè tuæ modi, variæ series gubernationum & gratiarum, cuique ma- gis vel minus accommodatæ & salutare. Felix ille cui eum prouidentiaè ordinem, eam gubernan- di rationem adhibes, quam nosti maximè salutarem illi fore, & co- piosissimi fructus. Nihil in hac vita optabilius, nihil beatius quàm sub tali ordine & directione cur- sum vitæ peragere, ex qua tam cer- ta salus; & tantum æternæ gloriæ emolumentum. At meritò credi potest

potest eam gubernandi formam viro religioso salutarem esse præ ceteris, qua illum providentia tua per Superiores illius in cursu vitæ, in officijs, functionibus, missionibus, mansionibus, studijs, ceterisque omnibus dirigit: alioquin cur perfecta & cæca obedientia tanto pere à sanctis Patribus laudaretur? cur à sanctissimis viris & sapientissimis ita frequentata esset & culta? cur securissima ad salutem prædicaretur via? cur Dominus ipse adeò eam commendasset, suasset, eiusque tanta præbisset nobis exempla?

Itaque dubitandum non est, quin si quis huic formæ providentiæ se tradat, & veluti in vlnas eius se proijciens, ab ea se duci in omnibus sinat, viam ille certissimam adipiscendæ salutis teneat. Qui verò ab ea se subducit, sua se providentiæ regere volens, magno periculo se exponit

se exponit, ne in illum prouidentia incidat ordinem, in quo à salute excidat. Hæc enim ratio ab omnibus sanctis vituperatur, & periculosa iudicatur saluti, quantumuis in speciem sancta videatur & salutaris. Extant exempla plurima eorum qui hac viâ perierunt; nulla eorum qui perierint istâ, aut quibus minùs benè cesserit. Quomodo enim non optimè cedat, quod tu ipse suafisti, ad quod feliciter dirigendum te obstrinxisti? Hanc ergo viam indeclinabiliter teneam, hanc vsque ad extremum vitæ spiritum sequar, quam tu ipse, & qui Spiritu tuo afflatus, præ ceteris commendarunt.

Numquã prouidentia tua in sua dispositione fallitur, nouit enim priusquam statuat, quidnam ex quauis hypothese & dispositione sit euenturum: vnde etiam numquam suo frustratur effectu & fructu.

I

Et si

Etsi enim inferiorum causarum ordines, qui prouidentiae tuae sunt quaedam participationes vel impressiones, ob imperfectionem & mutabilitatem suam saepe deficient, nec ad finem causis illis praestitutum perducant; numquam tamen tuae sublimis prouidentiae ordo ac dispositio proprio sibi que commenso sine frustratur, sed hunc semper assequitur. Quod etsi modo nondum appareat durante adhuc mundi cursu, & termino quo tendunt omnia nondum adducto; ubi tamen decurso stadio suo ad metam peruenerit, clausulaeque postrema imposita fuerit, nec ulterius humanarum rerum excurret volubilis rota: tunc se vis prouidentiae aperiet, & correctis omnibus causarum inferiorum erroribus, omnibusque in ordinem firmissimum & sempiternum reductis, clare perspicietur quam sapienter, quam suauiter, quam

quàm congruè naturis rerum & salutis mortalium, quàm cōuenienter diuinæ gloriæ, omnia ab ipsa administrata fuerunt.

Hęc igitur sublimis prouidentia tua mihi semper ob oculos versetur, & quidquid prosperi vel aduersi obuenerit, ab illa duci & pendere intelligam, deq; benefica manu tua excipiam. Nihil enim fit in tempore, quod ab illa ob iustissimas causas non sit dispositum in æternitate. Hęc mihi in asperis sit solatio: hęc animum turbidis mundi in rebus, in regnorum, religionisq; sacræ, & animarum cladibus turbatum afflictumq; componat & tranquillet. Omnia enim prouidentia tua sapientissimè disponit, & quidquid erratum fuerit à creaturis, quidquid ab ordine recesserit, ita corriget & in ordinem rediget, vt in omnibus gloriæ tuæ maiestas magis resplendeat, quàm

si omnia primum ordinem, in quo posita fuere, tenuissent.

Non patitur quidem huius vitæ conditio & lex charitatis, vt proximorum damnis & exitijs, diuinæq; maiestatis iniurijs non tangamur, non afflictemur; absque huiusmodi stimulo vix ad opitulandum excitaremur. sed adhibenda moderatio; & vbi res peractæ sunt, vel desperatæ, nihilque opera & preces nostræ possunt adferre præsidij, expedit inanes mœrores depellere, & prouidentia tuæ contemplatione animum solari. Hæc mihi fiduciam pariat in terroribus, securitatem in periculis, robur in arduis, tranquillitatem in turbulentis, tolerantiam in aduersis, æquitatem animi in futurorum expectatione. Hæc vanas à mente nostra sollicitudines depellat, perinde ac si à sola prouidentia tuæ benignitate omnia prouenirent; & simul ea sedulitate

litate rebus agendis intentā faciat,
quam earum magnitudo & status
postulat. Nostram enim coopera-
tionem, nostrumque studium po-
stulat prouidentiae tuae gubernatio;
sed supernacaneam curā, & anxie-
tatem in rebus temporalibus nego-
tijque huius vitae respuit & dam-
nat. Hæc omnia mea disponat &
regat vsque in finem, sicut salutē
meæ & gloriæ suæ expedire nouit,
siue per prospera, siue per aduersa,
per honorem vel ignominiā, per in-
famiam vel laudem, per abundan-
tiam vel inopiam, per morbos vel
sanitatem, per vitam vel mortē; ni-
hil excipio, nihil refugio. Hoc vni-
cū & antiquum votum meū. Fac
mecum sicut scis profuturū salutē
meæ & gloriæ tuæ, vt te in omnem
æternitatem contempler & admi-
rer, amem & honorem, laudem,
benedicam & glorificem in omni-
bus & supra omnia. Amen.